

TOVERI

Lännen suomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä paitsi sunnuntaina.

TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO, SULO SYVÄNEN,
ADOLPH SALMI, ALEX SEVO,

TOVERI
(THE COMPRADE)
The organ of the Finnish workers in the Western states. The only Finnish daily in the West. Published daily, except Sunday, at Astoria, Ore., by the Western Workers' Publishing Society.

ANTTI J. PARTAN, Manager.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the postoffice at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

Ilmottushinta 60 senttiä tuuna.

Kilpailu- ja viikkiläimätykset \$1.50 kerta, \$1.00 kolme kertaa tavallista kokoa ja suuremman ilmoituksen tilaukseen.

Syntyä- ja nimenmuutosilmoitukset \$1.00 kerta, \$2.00 kolme kertaa, tavallista kokoa.

TOIMITUSKUNTA:
Kokoukseen tullaan kello 8.00, kokouksen puolesta 8.15. Suuremmista yhteisilmoituksista tilaukseen.

Kokouksista tilaukseen 60 senttiä tuuna.

Paikkakunta- ja uutisilmoitukset 60 senttiä tuuna.

Advertising rates, 60 cents per inch. Special discount is allowed for large and continuous advertisements.

TOVERI, BOX 99, ASTORIA, ORE.

TILAUSHINNAT
Yhdysvalloissa ja Kanadassa:
Yksi vuodeksi... \$3.50
Kuusi kuukauteksi... \$2.00
Kolme kuukauteksi... \$1.00
Suomeen ja muulle ulkomaille:
Yksi vuodeksi... \$4.25
Kuusi kuukauteksi... \$2.50
Kolme kuukauteksi... \$1.25

SUBSCRIPTION RATES:
In the United States and Canada:
One year... \$3.50
Six months... \$2.00
Three months... \$1.00
Outside of the United States:
One year... \$4.25
Six months... \$2.50
Three months... \$1.25

Vaara uhkaa, hereille toverit!

Kuten lehtemme etusivulla olevasta uutisesta näkyy, on viranomaisten taholta ryhdytty toimenpiteisiin liikkeemme erittäin toimihenkilöiden ahdistelemissä, kuten näkyy, teknillisesti sangen raskauttavien syytösten perusteella.

Mitä se merkitsee lehdelle, ei ole vielä täysin selvä, mutta päättäen siitä, että vaikka ainoastaan kirjakaupasta on kysymys, niin lehden vastaava toimittajakin, jolla ei ole yhtään sen enempää tekemistä kirjakaupan kanssa kuin kellä hyvänsä lehden lukijoillakaan, on yhdistetty juttuun, saattaa olla, että koetetaan sulkea liikkeen ovet, jos nimittäin syytös voitaisiin saada liikkeen kontolle.

Sellainen ei saa tapahtua. Toveria, joka on niin monet vaikeudet läpäissyt, ei nytkään sallittane sulkea tällaisen tekosyn perusteella. **Lehti on syytön kaikin puolin ja sen erilläänpitäminen tästä jutusta on ehdoton välttämättömyys.**

Mutta siihen tarvitaan varoja, joita liikkeellä ei ole. Liikkeen varat riittävät alkuvaiheisiin kuulusteluihin, joka tapahtuu tuonnempana suurlautakunnan edessä Portlandissa.

Mutta ellei siellä onnistuta juttua kumoamaan alkaa sitkeä oikeustaistelu, johon on käytävä kaikella sillä voimalla, minkä suinkin voimme saada liikkeelle.

Siispä toverit, jokainen mies ja nainen nyt toimintaan, keräämään varoja tämän taistelun loppuunviemiseksi, koska siitä saattaa riippua koko lännen suomalaisen työväenliikkeen kohtalo.

Nyt kun osastot ovat päässeet, tai aivan heti pääsevät, pois sulkuääräysten alta, on niiden otettava tämä asia ensimmäisenä tehtävänänsä esille. On saatava jokainen käsittämään tämän jutun merkitys ei ainoastaan lännen suomalaisen työväenliikkeen, vaan koko suomalaisen järjestön tulevaisuudelle.

Toverit, tämä juttu on ensimmäinen vakava juttu suomalaisten sosialistien keskuudessa. Syytetyinä ovat muodollisesti yksityiset, mutta tuomio kohdistuu ensin Toverin liikkeeseen ja sitten koko suomalaisen työväenliikkeeseen.

Kukapa ei voisi saada jotakin aikaan tämän jutun voittoon saattamiseksi. Jokainen voi henkilökohtaisesti lahjottaa päiväpalkan puolustusrahaan, hankkia uusia tilauksia — jotka ovat sangen tärkeitä, osotukseksi siitä, että lehden takana on laaja kannattajajoukko.

Tunnusasanaksi siis nyt vakavasti, että siihen mennessä kun tämä juttu tulee kuulusteltavaksi, ehkä noin parin viikon kuluessa, jokainen länsipiirin suomalainen työläinen Toverin tilaajaksi! Yksilöinä me olemme pieniä, mutta joukkona meitä on monta ja joukkona me voimme paljon.

Toverit, Toveri on seissyt horjumatta sosialististen periaatteiden kannalla vaikeimmassakin oloissa. Sen kontolla ei ole yhtään horjahdusta. Jättäisittekö te sen nyt yksinään, jolloin se enemmän kuin koskaan kaipaa teidän tukevaa kättänne. Sen niskaan on iskenyt valtiomahdin raskas käsi, jonka alta sen pelastuminen riippuu teistä, lehden kannattajista.

Jokainen tämän lukija heti toimiin varojen hankkimiseksi puolustusrahaan!

Ennen kaikkia on käsiteltävä se, ettei tilanne anna aihetta mihinkään hermostuneeseen pelkoon tai hysteeriseen huhujen keksimiseen, tarvitaan ainoastaan vakavaa harkintaa ja toimintaa, niin ettei aineen varojen puutteesta käy uhkaavaksi.

Sodan vaikutus teollisuuselämään

(True translation filed with the Postmaster at Astoria, Ore., Nov. 11, 1918, as required by section 19 of the Act of Oct. 6th, 1917.)

Sanomalehdistö mainitsee sangen harvoin erästä sodan aikaansaamasta ilmiöstä teollisuudessa, pääasiassa siitä syystä että sen merkitys on tulevaisuuteen nähden varsin vakava ja toiseksi siitä syystä, että sanomalehdistö lyhytnäköisyydessään ja pintapuolisuudessaan ei anna mitään huomiota tulevaisuudelle.

Kun sota syttyi vuonna 1914, oli jokaisessa maassa huomattava rahavallan ja tuotantolaitosten kontrollin kehittyminen. On tarpeellista mainita, että poliittinen pintailmiö Yhdysvalloissa näytti häiriintyneeltä, taistellessaan vastaan tätä taloudellista kehityssuuntaa. Ja lainlaajitukset tavannuksella typerällä partingtonimaisuudella*) tekivät kaikkensa tämän tulvan estämiseksi lainlaadinnallisilla luudilla. Sellaiset vanhat hyvät ajat kuuluvat jo menneisyyden romantiisni aikakausiin, nyt ovat ihmiset unohtaneet kaikki sellaiset sodan suurtahtumien pyörteissä.

Tämä kehityssuunta ei lakanut vaikuttamasta missään maassa sodan alkaessa. Päinvastoin muuttui se sotatilanteen vaikutuksesta sielläkin missä siitä siihen saakka oli ollut huomattavissa vain heikkoja taipumusta, voimakkaaksi virraksi, jonka voimaa ei mikään voi nykyisin enään vastustaa.

Luonnollisesti oli Saksa kehittänyt teollisuutensa ensimmäisen, jossa tämän kehityksen merkit tulivat yleisesti nähtäviksi. Muutamaan satoavuoden ajalla kävi pienten itsenäisten tuottajien asema siellä niin uhatuksi, että ne jo tänä vuonna itsinkin sen huomasi ja kääntyivät keskiluokalle peluakausina ominaisella typeryydellä valtiokanslerin ja keisarin puoleen.

Kemiallinen tuotanto alkoi ensin kiertyä verkkoonsa kaikki pienemmät tuottajat, sitä seurasi vaateteollisuus, pankit tulivat Saksan valtiopankin alaosastoiksi, kenkäteollisuus joutui suuromistajien kontrollin alaiseksi ja samalla tavalla tapahtui kaikilla teollisuusaloilla.

Silloin alettiin kysellä, miksi sota sellaista aiheutti, sillä olihan selvästi nähtävissä että sama kehitys oli vaikuttamassa Ranskassa, Englannissa ja kaikissa sotamaissa.

Se että sellainen keskittymisen tavattomasti edistää tuotantoa, tekee sen tehokkaammaksi, käyttäksimme tätä paljon väärinkäytettyä sanaa, on epäilemättä yhtenä syynä siihen, että sellaisia laitoksia pidettiin maalle paljoa edullisempina sodan vallitessa kuin rauhan aikana oli pidetty.

Edelleen on totta, että hallitukset käyvät alituisesti yhä itsevaltaisemmiksi. Ne keskiluokan pienten etujen ajajat, jotka rauhan aikana esintyivät varsin äännekkäinä, vaativaisina ja jyrkinä, muuttuvat sodan julistettua heti mitä noyräselkimmäisiksi ja alistuvaisimmiksi. Sotaa pidetään suurilla mahdollisuuksilla tarjoavana ja alistuvaisuutta keinona suosion ja mahdollisuuksien voittamiseksi. Sen rauksena siitä on se, että se luokka, joka niin täydellisesti alistuu määrävään auktoriteetin alle, jää pysyväisesti alistuvaiseksi: silloinkin kun mitä kallisarvoisimmat oikeudet syrjäytetään.

Siitä syystä että sotatilanne edellyttää mahdollisimman joutuisaa tuotantoa ja tuotantosuhteitten standardisoimista, katsotaan kaikkea sellaista joka asetetaan tämän kehityksen tielle, epäedulliseksi maalle ja siis hyljätään.

Koko kansallisen tuotannon ollessa suurimmalta osalta hyvin keskittyneen pääoman määräysvallan alaisena, on vallan luonnollista, että sellaista tuotantolaitosten omistajat voivat vaitta osottaa, joka oikein tai väärin, että mitä keskittyneempi on tuotantolaitosten johto, sitä tehokkaammin tuotetaan. Eivätkä pienten tuotantolaitosten omistajat voi millään tavalla vastustaa sellaisia väitteitä; ja saavat rangaistukseksi siitä kärsiä alistumisen tämän keskittymisvaaran alle.

Siten on asiallisesti tapahtunut ei ainoastaan yhdessä, vaan useassa sotaikäyvässä maassa, ja loppujen lopuksi sekaantui hallitus asiaan Saksassa, sulki lukuisia pieniä tuotantolaitoksia ja suostuen siihen, että suuremmat saivat nielästä ne itseensä. Siten ovat pienet tuotantolaitokset tulleet kokonaan syrjäytyneiksi.

Ei ole ollenkaan epätodennukaista, että kun sota loppuu, niin jokaisella tuotantolaitolla on kehittänyt hyvin keskittynyt hallintokoneisto jolloin pienten tuotantolaitosten omistajien aika on loppunut, muussa merkityksessä kuin siinä että niitä on olemassa vain suurten täydellisen määrävallan alaisina sivulaitoksina.

—Nome Industrial Worker.

Nyt kai senkin arvo tunnustetaan

Sosialistipuolueen ohjelmassa on kohtia, jotka soveltuvat työläisten elämään alituisesti; jotka käytäntöönpanutna aikaansaivat tuntuvaa huojennusta suurimmissakin kärsimyksissä ja ahtaimmassakin oloissa.

Nykyinen sairaustilanne on saattanut monen työläisperheen vallan puille paljaille. Jos isä sairastuu perheestä, on se vakava asia kaikissakin tapauksissa, mutta vakavammaksi tulee se vielä sellaisten kulikutautien valitessa, kuin on nykyinenkin, jolloin perheen yhden jäsenen sairastuminen useassa tapauksessa merkitsee sitä, että toisetkin sairastuvat, ellei sairasta voida heti siirtää sairaalaan, eristää toisista ja siten pelastaa heidät tartunnan vaaralta. Mutta millä siirtää köyhä työläisperhe sairaansa sairaalaan, jossa kunnottomimmastakin huoneesta vaaditaan toistakymmentä dollaria viikossa, vieläpä lukuisissa tapauksissa etukäteen. Ja sitten jos useampia perheenjäseniä sairastuu, muuttu asema vieläkin helpommaksi. Moni perhe on siten kuollut melkein sukupolven hoidon ja avun puutteeseen.

Sosialistipuolue vaatii yhteiskunnan huolenpitoa sairaitiin nähden, vapautaa lääkärintoita kaikille sairaille. Sairaaloitten pitäisi olla yhtä yleisiä ja vapaita kaikille kuin nyt ovat koulut.

Mutta missä on yhteiskunnan taholta tehty mitään työläisten avustamiseksi tässä suhteessa? Ei kai missään. Jotakin armeliaisuutta harjoitetaan, mutta se tapahtuu siinä muodossa, että sen uhrina terveen sairastuisi, puhumattakaan siitä että se muutenkin jo epätoivoisen perheen ajaa vallan äärimmäisen epätoivoisuuteen.

Sitten vielä nämä "armeliaisuuspuoskarit" käyttävät tilaisuutta hyväkseen, ajakseen omia itsekkäitä etujaan. Tunnustetaan, on miten esim. vaalien aikana porvarit voivat vetaa köyhiin perheenäiteihin silakkoilla ja muilla "antimilla" joita eivät itse tarvitse, eivätkä saa palvelijoitakaan käyttämään. Äänen kalastuksissa ne kelpaavat syötiksi sellaisille, joilla ei ole mitään muuta syötävää!

Jo aikoa sitten on osotettu vallan kumoamattomasti, että sairaus ja köyhyys on yhteiskunnallinen tauti, olojen aiheuttama, ja siis yhteiskunnan pitäisi huolehtia sen uhreista. Mutta kaikki vaatimukset ovat siinä suhteessa kaikkuneet kuuroille korville ja karkuvatkin, niinkukaan kun porvaristo on vallassa.

Köyhyyden takia kuolee jokaisessa suurkaupungissa satoja lukemattomia määrät lapsia kaikenlaisiin tauteihin. Siten kuolleitten lukumäärä on niin suuri, että kukaan ei voi sitä laskea, ne olot joissa nämä kuolemantapaukset sattuvat, ovat niin monikirjaiset ja niihin johtavat syyt niin lukuisat, että tarkkan laskelman saanti on aivan mahdoton.

Jokaisella paikkakunnalla pitäisi olla kunnan puolesta lääkäri ja sairaala, jossa voitaisiin antaa ainakin ensimmäistä apua ja hoitaa lievemmin loukkaantuneita ja sairastuneita, ettei kenenkään joka ei halua, tarvitsisi olla sairaatessaan kotona.

Nykyinen kulikutauti olisi saatua rajoitukseksi paljoa nopeammin ja paljoa vähemmällä uhreilla, jos siten olisi järjestetty jo etukäteen. Mutta vielä seuraavankaan kulikutautin varalle, tulkooppa se vaikka pitemmän ajan kuluttua, ei ole se kummempia varokeinoja kuin oli nytkään, jos vain porvaristo pysyy vallassa.

Sosialistipuolueen valtaantpääsy ja sen yhteiskunnallisen ohjelman toteuttaminen on ainoa pelastus tästä, kuten kaikista muistakin yhteiskunnallisten syiden aiheuttamista työläisten ratituksista.

Lailinen ja laitton työväenliike

Kaikenlaisten harhakäsitteiden rämeikössä harhailleva työväestö on joutunut tekemisiin sellaisenkin käsityksen kanssa, kuin lailinen ja laitton työväenliike, mikäli sillä tarkotetaan porvariston suvaitsemää ja sen ei-suvaitsemää työväenliikettä.

I. W. W. liiton keskuudessa on yleisesti vallalla sellainen käsitys, että työntekijät suosivat A. F. of Labor liittoa. Käsite sellaisenaan on kuitenkin harhaajohtava sillä minkäänlaista työväenliikettä eivät työntekijät suosiiolli katsele.

Mutta totta kylläkin on, että syntyy tilanteita, ja on jo syntynyt, jossa sopusointuisuuspoppin läpitunkema ammattiliike saa helpommin tunnustuksen kuin luokkataistelupuolelle perustuva unionismi, vaikka edellinen onkin vallannut työläisille suurempia myönnetyksiä kuin jälkimäinen.

On saavuttu aikaan, jolloin kaikenlaista työläisten järjestymistä ei enään voida kieltää, ja silloin porvaristo luonnollisesti valitsee sen, joka on sille itselleen suosiollisinta, liikkeen jonka päämääränä ei ole porvariston vallan kukistaminen, vaan työläisten olojen paremmiin järjestäminen kapitalismin vallitessa.

Kapitalistit katsovat edullisemmaksi tehdä työväestölle niin vähän myönnetyksiä, kuin suinkin mahdollista, ja siinä syyllä on "suosivat" kapitalistit järjestelmän hyväksymään unionismia ja koettavat kaikin mokomin hävittää teollisuusunionismin vallankumouksellisia oppeja tavoittelevaa liikettä, huolimatta kaikesta siitä vaarattomuudesta jonkalaista i. w. w. läisten toiminta on nykyisillä perusteillaan. Kapitalistinen järjestelmä säilyisi sen toiminnan puolesta ikuisiin aikoihin, elleivät muut voimat tulisi väliin ja pakottaisi sosialistista sen tilalle.

Oppi siitä, että kapitalistisen järjestelmän tilalle on asetettava sosialistinen, on riittävä järjestämään porvarien kaikki voimat työväestön vallankumouksellista toimintaa vastaan, vaikkapa se toiminta olisi eräissä suhteissa kuinka vaaratonta kapitalistiselle järjestelmälle. Siinä se "lailinen" ja "laitton" unionismin osakseen saaman erilaisen kohtalon perustus.

Oletko jo tilannut joulujulkaisut? Tilaa heti.

Tilaa ajoissa Kalenteri v. 1919, Työmiehen Joulun ja Lasten Joulun.

Lehtemme lukijakunnalle ja asiamiehille.

Vajaata kaksi kuukautta on enää siihen, kun joulun taas on käsissä. Tällä vuodella — kuten edellisinäkin vuosina — ilmestyy kustannusyhtiöttemme toimesta seuraavat joulujulkaisut:

Amerikan Suomalaisen Työväestön Kalenteri v. 1919
Maksaa kovilin kansiin sidottuna 75 senttiä.

Työmiehen Joulun
Maksaa 35 senttiä.

Lasten Joulun
Maksaa 25 senttiä.

Nämä kolme joulujulkaisumme ovat kaikkina vuosina niiden ilmestymisaikana saaneet Amerikan suomalaisten jakamattoman kannatuksen. Tällä vuodella on odotettavissa entistäkin suurempaa mennekkää, ensinnäkin siitä syystä, että joulukirjallisuus ei ole nyt niin laaja ja monipuolinen, kun suomesta ei ole tilaisuus saada kirjallisuutta ja toiseksi sen tähden, kun kaikki nämä julkaisut tulevat kuitenkin kohdaltaan sanoin ja kuvin selostamaan nykyajan mielenkiintoisia maailman tapahtumia. YKSIKÄÄN AMERIKAN SUOMALAINEN EI VOI OLLA ILMAN NÄITÄ JULKAISUJA.

Saadakamme nämä julkaisut tilaajille hyvissä ajoin on tilaajien avustettava asiamiehiamme ja annettava tilauksensa viipymättä. Näin menetellen tulevat julkaisut aikanaan tilaajille. Ne tilaajat, jotka eivät ole tilauksessa tapaamaan asiamiehiamme, tilatkoet haluamansa julkaisut osotteilla: TOVERI, BOX 99, ASTORIA, ORE.

Joulukortit tällä vuodella
ovat tilattavat myös hyvissä ajoin, postin hitaus huomioon otettuna, on kortti-tilaukset tehtävä viivyttelättä.

TÄMÄN VUODEN KORTTIMALLIT OVAT ERIKOISIA, onpa joukossa UUTUKSIKIN. Jokainen MAKSAA VAIVAN TUSTA Joulukortinmyyntiimme. Näytteet ovat lähetetty jo asiamiehille. Niille paikoin missä ei asiamiehemme olisi niitä vielä saaneet, niin pyytäkää näytteet korttistamme.

TEHKÄX TILAUKSENNE NYT HETI JOULUKORTEILLE JA JOULUJULKAISUILLE!

LIIKKEENHOITAJA.

OSASTOILLE JA ASIAMIEMILLEMME

RAHAN VÄLITYS JA PILETTIEN MYYNTI
ei ole alkanut vielä, mutta sodan päätyttyä se pikakkoin voi alkaa. Monien kyselyjen johdosta pyydämme lukijoillemme huomauttaa, että niin pian kuin yhteys postitse tai sähköiteise Suomen kanssa avautuu ja saamme varmuuden, että rahalahetykset menevät luotettavasti perille, tulemme siitä heti ilmoittamaan.

Toveruudella,
TOVERIN KONTTORI.

Pikkuporvarin asema

Eräälle sosialistille kirjottuun pikkutehtailija seuraavasti huoliiaan:

"Työläiset pyrkivät vaan saamaan lyhyempiä ja vähä lyhyempiä työpäiviä. Kuinkahan moni heistä tulee ajatelleeksi miten pitkiä työpäiviä keskinkertaisen liike miehen täytyy työskennellä? Liiketaistelu on muodostumassa ankarammaksi ja ankarammaksi joka päivä. Tehtailija on joutunut työläisten pettämään ja harhaajohtajain kalvettavaksi yhdeltä puolen ja petkuttavain poliitikoitsiain toiselta puolen, poliitikoitsiain sietämättömyne lakeineen, jotka eivät hyödytä ketään muuta kuin heitä itseään. Minä työskentelen poikani kanssa tehtaassa aivoin ja lihaksin paljon oitempiä työpäiviä kuin kukaan meidän työläisistämme. Sen lisäksi ovat liikehuolet aina toisen mielessä raskaana. Joskus olen ajatellut tokko koko touhu on kynttilän arvoista? Ellei minulla olisi suurta halua saada jonkun verran rahaa voidakseni paremmin auttaa ihmisyden asiaa, huulismpa luopuvani koko touhusta ja menisin sitte toiselle työhön ja silloin, kun lyhyt työpäiväni olisi suoritettu, menisin minä kotini taas huolista vapaana kuten tapasin tehdä menneinä vuosina."

Siinä puhuu tyypillinen pikkuporvari. Miten kuvaavaa on tuollainen riuutus, joka johtuu sellaisesta väliasemasta, jossa sellainen pikkutehtailija on. Yhdeltä puolen, kuten kirjoitaja selittää, painaa sitä työväestö vaatimuksineen, toiselta puolen taas suurkapitalistit poliittisten edustajajansa kautta. Surullinen asema todellakin! Mutta pikkutehtailija lohduttelee itseään sillä että hän raataa ja kärsii tätä vain siitä syystä, että hän paremmin voisi antaa "ihmisyyden asiaa". Laita lohdutus — ja lapsellisen valheellinen.

Samaa asiaa kuvaavaa sisältää myöskin erään demokraattisen lehden kirjoitus. Siinä jutustellaan seuraavaa:

"Niin hiljaa ja väijymällä, että suuri yleisö on melkein tietämätön sen olemassaolosta, ulottaa eräs uusi trusti tuntosarviansa ja ulottamaan yli maan. Se on ulkolähetystrusti (Mail Order Trust). Nyt jo sen kuristava ote on kietoutunut noin 1,000,000 maaseutu- ja kaupunkipiikkukauppiaan ympärille, kauppiaitten, jotka muodostavat kansallisen hyvinvoinnin selkärangan.

"Tämä ulkolähetystrusti lyö mynttiä vankityöstä, se lyö mynttiä onnettomuuksista, se tekee rahaa paheista, kaikki nämä muuttua se dollareiksi — dollariin, joiitten tulisi mennä maan kauppiaitten rahalaatikoihin sen sijaan, että ne nyt virtaavat trustin Wall-kadun kassaholveihin.

"Muuan ulkolähetyliike kohtotti äsken osakepääomaansa 500,000 dollarista 40,000,000 dollariin. Eräs uusi 10,000,000 dollarin ulkolähetyliike on asetettiin muodostettu. Wall-kadun rahamiehet, Morganin pankkihuone m.m., ovat kummassakin näissä liikkeissä osallisia. Eräs muu ulkolähetyliike vielä, jolla on niin laaja likerakennus, että lattian pinta-alakin käsittää 63 eckeriä, ilmoittaa tehneensä viime vuonna voittoa 17,000 dollaria puhtaaksi.

"Ilmeistä on, että nämä suuret ulkolähetystrustit ovat ryhtyneet toimenpiteisiin suurkaupunkien ulkopuolella olevan maan koko vähittäismyynniliikkeen tuhoamiseksi. Selvä on myöskin se, että jättäisimämen trusti on nopeasti muodostumassa. Pieni vähittäiskauppias on näkevä kulkutumisensa edessä. Että tuon hirviön puristuksesta jo tunnetaan käy selville suuretilastoista. Lähes 7,000 pikku kaupungissa ja kauppalassa on väkiluku vähentynyt, kuten vuoden 1910 sensus osottaa.

"Järjestelmällisen ilmoitustaitteun avulla pyrkivät nämä ulkolähetyliikkeiden kapitalistit myrkyttämään yleisen mielipiteen pikkukauppiaita vastaan. Yleisölle selitetään miten, on olemassa liian paljon kauppiaita ja että niiden vähittäismyyn-